



içerisinde, bu konuda titizlik göstermek fert ve toplumun huzuru için zorunludur. Toplumda işler yapılması gerektiği şekilde yapılmaz, hak edenin hakkı verilmez ise, o toplumda dirlik ve düzen bozulur, kaos ortamı oluşur, zulüm ve anarşi ortaya çıkar. Hak ve hukukun göz ardı edilmediği, adaletin sağlanmadığı bir toplumun insanlarında, güven ve itimat kalmaz. Adaletin sağlanması ise, her bir insanın doğruluktan ayrılmaması, özellikle sorumluluk makamındaki kimselerin adaletten taviz vermemesi ile mümkündür. Bu konu hakkında bize en güzel uygulamayı Peygamberimiz (sav) göstermiştir. Kadının biri hırsızlık suçundan Hz. Peygamber'in huzurunda dava edilir. Kadın için itibarlı bir aileye mensuptur. Ona ceza verilmemesi için herkes seferber olmuştur. Hz. Peygamber nezdinde teşebbüs etmek istenir. Kimse cesaret edemez. Hz. Peygamber'e onun için sevdiği eş b. Zeyd'i gönderirler. Bunun üzerine Hz. Peygamber, dinya durduğunu değerli hergün daha iyi anlaşılacak tavrını koyar ve buyurur : "Sizden önce geçmiş milletler işte bunun için helak olmuşlardır. İçlerinden ileri gelenler suçlu işlerse göz yumulur, onlara ceza verilmezdi. Kimsesiz, zayıf insanlar suçlu işlerse onlar cezalandırılırdı. Allaha yemin ederim ki, kızım Fatıma da hırsızlık etse, cezasını vermekte tereddüt etmezdim." [6] 3. KARDEŞLİK Kardeş denildiğinde akla genellikle aynı anneden ve babadan dünyaya gelen kişiler gelmektedir. Bu soy-sop kardeşliğinin dışında bir de aynı dine veya dünyaya göre mensup olmayı ifade eden akide kardeşliği söz konusu. İslam dininde kardeşlik, bütün müminlerin aynı akide temeline dayanmaktadır. Allah (cc), Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır "Müminler ancak kardeşlerdir. Öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin ve Allah'a karşı gelmekten sakının ki size merhamet edilsin." [7] Ayeti kerimeden de anlaşılacağı üzere, ancak iman bağıyla bir araya gelenler kardeş olarak kabul edilmektedirler. Buna göre yeryüzündeki herkesin neresinde yaşıyor olurlarsa olsunlar, hangi dili konuşuyor olurlarsa olsunlar, hangi kavme mensup olurlarsa olsunlar veya hangi renge sahip olurlarsa olsunlar, bütün müminler kelimenin tam anlamıyla birbirlerinin kardeşleridirler yani birbirlerinin sadık dostlarıdır. Bu anlamda kardeşlik birlik ve beraberlik demektir. Fert olarak ayrı olmalarına rağmen bir topluluk içerisinde yaşayan müminler, birbirlerini bütünleyen, biri diğerine destek olmak suretiyle oluşan sağlam bir bina gibidir. Birinin derdi, sıkıntısı hepsini ilgilendirir. Hz Peygamber ( sav): "Hiçbiriniz kendisi için dilediğini kardeşi için de istemedikçe iman etmiş olmaz." [8], söz konusu ile kardeşliğin önemli unsurları; bildirmiştir. Hz. Peygamber yaşayışıyla da kardeşliğin ne denli önemli olduğunu göstermiştir. Peygamberimiz kardeşleri ile beraber hicret etmiş, onlarla beraber çalışmış, Bedir, Uhud ve Hendek'te onlarla beraber savaşmış, onlarla beraber sevinmiş ve üzümlemişti. 4. NAMUSLU OLMAK ( İFFETİ KORUMAK ) Söz konusu, haramdan uzak durmak, helal ve güzel olmayan söz ve davranışlardan sakınmak olan iffet, islam literatüründe ise, yeme, içme ve cinsi arzu konusunda kontrol edilmek, aşırı istekleri bastırıp, nefsi, dinin ve aklın buyruğu altına sokmaktır. [9] İffet ruhun temizliği, günahattan ve kabahatlerden uzak duruşun ifadesidir. Ancak iffet denilince akla ilk gelen ırz ve namusun korunmasıdır. Bilindiği gibi insanın temel duygularından birisi de şehvettir. Şehvetin peşine düşüp arsızlık etmek, kötü bir davranıştır. Bu konuda Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurulmuştur: "Mümin erkeklerle söz, gözlerini haramdan sakınsınlar, iffetlerini korusunlar. Bu davranış onlar için daha nezihtir. Şüpheliye yok ki Allah onların yaptıklarından hakkıyla haberdardır. Mümin kadınlara da söz, gözlerini haramdan sakınsınlar, ırzlarını korusunlar." [10] Bir hadis-i şerifte bu konu ile alakalı olarak;

‘Allah, yoksul olmasına rağmen iffetini korumaya &cedil;alışan m&uuml;min kulunu sever.’[11] Namuslu olmanın bir gereği de hay&acirc; sahibi olmaktır. Hay&acirc;, utanma duygusudur. Bu duygu sahibini k&ouml;t&uuml;l&uuml;klerden ve g&uuml;nahlardan alıkoyar. Hay&acirc;nin ortadan kalkması, toplumda ahl&acirc;kın bozulmasına sebep olur. 5. SABIR &Uuml;z&uuml;nt&uuml;, başa gelen sıkıntı ve belalara karşı diren&cedil; g&ouml;sterme olarak tarif edilen sabır konusunda, alimler iki hususa dikkat &cedil;eker; birisi insana ağır gelen elemlere katlanarak, sonucunda g&uuml;zellik beklemek; diğeri de lezzet ve şehvet veren şeylerden uzak durarak bunların k&ouml;t&uuml; sonu&cedil;larından korunmaktır. Bilindiği gibi hayat sadece g&uuml;zellikleri i&cedil;ermez; zorluklar ve sıkıntılar hayatın başlangıcı ve sonu arasında tanımamız gereken ger&cedil;eklerdir. Aslında zorluklar ve sıkıntılar insanın yetişmesi ve olgunlaşması i&cedil;in gereklidir. İnsanın hayatta karşılaştığı g&uuml;&cedil;l&uuml;klerle ve sıkıntılara g&ouml;ğ&uuml;s germenin adı sabırdır. İnsan iman ettikten sonra, iman gerektirdiği şekilde yaşayabilmesi i&cedil;in sabır şarttır. Sabır, genel olarak zorluk ve sıkıntılara ilk anda g&ouml;sterilen bir kabullenme ve dayanma halini temsil ettiği gibi; haramlardan uzak kalma ve dini emirlere sebatla uyma anlamına gelir. D&uuml;nyada hi&cedil;bir iş dertsiz, zahmetsiz meydana gelmez. İnsanın d&uuml;nyadaki sıkıntılara karşı tek dayanağı sabırdır. Kuran-ı Kerim&rsquo;de &ldquo;Andolsun ki, sizi biraz korku ve a&cedil;lıkla, bir de mallar, canlar ve &uuml;r&uuml;nlerden eksilterek deneriz. Sabredenleri m&uuml;jdele.&rdquo; [12] Sabır, dini tebliğde, azim ve sebat g&ouml;steren peygamberlerin niteliklerindendir. Bir kimsenin kendisine k&ouml;t&uuml;l&uuml;k edenleri &acirc;dil bir şekilde cezalandırması haktır, ancak sabır g&ouml;stermesi daha hayırlıdır. Sabretmek gerekir, bu da ancak Allah&rsquo;nin ihsanı sayesinde olur.[13] İnanmış ve ahlaklı kişiye d&uuml;şen; hayatın g&uuml;zelliklerini de zorluklarını da birer imtihan vesilesi olarak Allahtan bilmek, &nbsp;g&uuml;zelliklere ş&uuml;kretmek ve zorluklara sabredip g&ouml;ğ&uuml;s germektir. 6. S&Ouml;Z&Uuml;NDE DURMAK M&uuml;min insanın vasıflarından birisi de, verdiği s&ouml;z&uuml; yerine getirmektir. Bu durum kişinin doğru ve d&uuml;r&uuml;stl&uuml;ğ&uuml;ne delalet eder. Hayatın her anında, g&uuml;n&uuml;k işlerden tutun da, memuriyet, ticaret, aile kurumunun tesis edilmesine kadar s&uuml;rekli bir s&ouml;z veriş vardır. Bu noktada bir insanın ahlak&icirc; bakımından değerlendirilmesi, &ouml;ncelelikle verdiği s&ouml;zlere, yaptığı fiillere sadık kalıp kalmaması ile belirlenir. Kuran-ı Kerimde: &lsquo;Antlaşma yaptığınız zaman, Allaha karşı verdiğiniz s&ouml;z&uuml; yerine getirin. Allahı kendinize kefil olarak pekiştirdikten sonra yeminlerinizi bozmayın. Ş&uuml;phesiz Allah yaptıklarınızı bilir.&rsquo; [14] Verdiği s&ouml;z&uuml; riayet etmemek, Hz. Peygamber tarafından m&uuml;nafıklık alameti sayılmıştır. &nbsp;&lsquo;M&uuml;nafığın alameti &uuml;&cedil;t&uuml;r; konuştuğunda yalan s&ouml;yler, s&ouml;z verdiğinde yerine getirmez, emanete ihanet eder.&rsquo;[15] Bunları huy edinen kişi, her ne kadar namazıyla, orucuyla M&uuml;sl&uuml;mana benzese de, m&uuml;nafıklık alametlerini &uuml;zerinde taşır. S&ouml;ylediğimiz s&ouml;z&uuml; sahip &cedil;ıkmak, kendimize duyduğumuz saygımızı ifade eder. 7. DOĞRULUK &nbsp;Kur'an-ı Kerim&rsquo;de &lsquo;sıdk&rsquo; olarak zikredilen doğruluk kavramı, s&ouml;z ve davranışların doğru ve ger&cedil;eğe uygun olmasıdır. &Ouml;z&uuml;n, s&ouml;z&uuml;n, amelin ahenk i&cedil;inde olmasıdır.

&#1601;&#1614;&#1575;&#1587;&#1618;&#1578;&#1614;&#1602;&#1616;&#1605;&#1618;  
&#1603;&#1614;&#1605;&#1614;&#1575;  
&#1575;&#1615;&#1605;&#1616;&#1585;&#1618;&#1578;&#1614;  
&#1608;&#1614;&#1605;&#1614;&#1606;&#1618; &#1578;&#1614;&#1575;&#1576;&#1614;  
&#1605;&#1614;&#1593;&#1614;&#1603;&#1614; &#1608;&#1614;&#1604;&#1614;&#1575;  
&#1578;&#1614;&#1591;&#1618;&#1594;&#1614;&#1608;&#1618;&#1575;  
&#1575;&#1616;&#1606;&#1617;&#1614;&#1607;&#1615;  
&#1576;&#1616;&#1605;&#1614;&#1575;

[illegible]

iftiraya uğrayan hakkında h&uuml;sn&uuml;zanda bulunmaları gerektiği vurgulanmakta, bu t&uuml;r asılsız isnat ve iftiraların yayılmasından hoşlananların d&uuml;nyada ve &acirc;hirette ağır bir şekilde cezalandırılmayı hak ettikleri bildirilmektedir. [21]&nbsp;Akli başında, Allaha ve ahiret g&uuml;n&uuml;ne inanan M&uuml;sl&uuml;manlar, iftira etmek gibi başkalarını rahatsız eden, &ccedil;evresine zarar verecek, insan onur ve şerefine zedeleyen davranışlardan uzak durmak zorundadırlar. 3. ADAM &Ouml;LD&Uuml;RMEK Bir canlının başka bir canlıyı &ouml;ld&uuml;rmesi olan&nbsp; &lsquo;katl&rsquo;, insanların birbirine karşı işlediği en ağır su&ccedil; ve g&uuml;nah olan haksız yere adam &ouml;ld&uuml;rme fiili, insanlık tarihi kadar eskidir. Hemen hemen b&uuml;t&uuml;n dinlerde, ahl&acirc;k&icirc; &ouml;ğretillerde ve hukuk d&uuml;zenlerinde ağır bir dille kınanıp yasaklanmış, bu y&ouml;ndeki teşebb&uuml;sleri engelleyecek ve adaleti sağlayarak toplum vicdanını tatmin edecek şekilde birtakım madd&icirc; ve m&acirc;nev&icirc; yaptırımlarla &ouml;nlenmeye &ccedil;alışılmıştır. İlk kan d&ouml;kme olayı, Hz. Adem&rsquo;ın iki oğlundan Kabilin, haset ve kıskan&ccedil;lık sebebiyle, kardeşi Habilî &ouml;ld&uuml;rmesiyle meydana gelmiştir. Nisa suresinde : &lsquo; Kim bir m&uuml;mini kasten &ouml;ld&uuml;r&uuml;rse, cezası i&ccedil;inde ebedi kalacağı cehennemdir. Allah ona gazap etmiş, lanet etmiş ve onun i&ccedil;in b&uuml;y&uuml;k bir azab hazırlamıştır.&rsquo;[22] İslami literat&uuml;re g&ouml;re; insana hayatı veren ve alanın Allah olduğu, ruhun bedende emanet olup kişinin kendi hayatına dahi son verme hakkının bulunmadığı, Allah&rsquo;ın verdiği canın yine O&rsquo;nun tarafından alınacağı, değil bir canı &ouml;ld&uuml;rmeğe ona eziyet vermenin bile Allaha isyan olduğu kabul edilmiştir. 4. ZİNA Aralarında meşru bir evlilik, nik&acirc;h bağı bulunmayan kimselerin cinsi m&uuml;nasebette bulunmasıdır. Kurani Kerimde zina, şirk, adam &ouml;ld&uuml;rmeğe gibi b&uuml;y&uuml;k g&uuml;nahlar arasında zikredilmiştir. İsra suresinde Y&uuml;ce Rabbimiz ş&ouml;yle buyurmuştur: &#1608;&#1614;&#1604;&#1575;&#1614;&#1578;&#1614;&#1602;&#1618;&#1585;&#1614;&#1576;&#1615;&#1608;&#1575;&#1618;&#1575;&#1604;&#1586;&#1617;&#1616;&#1606;&#1614;&#1609;&#1573;&#1616;&#1606;&#1617;&#1614;&#1607;&#1615;&#1603;&#1614;&#1575;&#1606;&#1614;&#1601;&#1614;&#1575;&#1581;&#1616;&#1588;&#1614;&#1577;&#1611;&#1608;&#1614;&#1587;&#1614;&#1575;&#1569;&#1587;&#1614;&#1576;&#1616;&#1610;&#1604;&#1575;&#1611;&lsquo; Zinaya yaklaşmayın, &ccedil;&uuml;nk&uuml; o, son derece &ccedil;irkin bir iştir ve &ccedil;ok k&ouml;t&uuml; bir yoldur&rsquo; ayeti ile zinanın insanın temiz fitratına ve akliselime aykırı olduğuna işaret etmektedir. [23] Hangi a&ccedil;ıdan bakarsak bakalım, zina hem din, hem d&uuml;nya, hem ahiretimiz i&ccedil;in felaket kaynağıdır. Bu kadar zararlı, y&uuml;z kızartıcı olan zinayı sadece ceza uygulamakla ortadan kaldırmak m&uuml;mk&uuml;n değildir. Zinaya insanları s&uuml;r&uuml;kleyen yolları kapamak, vasıtaları yok etmek gerekir. İşte bu sebeple İslam; yabancı kadınla yalnız kalmayı, karşı cinse şehvetle bakmayı, a&ccedil;ık sa&ccedil;ık gezmeyi yasaklamıştır. 5. İSRAF İnsanın herhangi bir işte haddi aşması, aşırı gitmesi, s&ouml;z&uuml;n&uuml;, g&uuml;c&uuml;n&uuml;, zamanını, m&uuml;lk&uuml;n&uuml;, boş yere ve haram yerlere harcaması, sa&ccedil;ıp savurması, &ouml;l&ccedil;&uuml;l&uuml; hareket etmemesidir.&nbsp; &Uuml;lkemizde bir g&uuml;nde 6 milyon ekmeğe &ccedil;&ouml;pe atılıyor. Bir yılda ise 2,1 milyar adet ekmeğe &ccedil;&ouml;pe gidiyor. &Uuml;lkemizde bir yılda israf edilen ekmeğe &ouml;denen para ile 500 km yol yapılabilir ya da 500 okul veya 80 hastane yapılabilir. [24] Oysaki Allah Te&acirc;l&acirc; Araf suresinde &ldquo;Yiyiniz, i&ccedil;iniz fakat israf etmeyiniz. &Ccedil;&uuml;nk&uuml; Allah israf edenleri sevmez&rsquo;&rsquo; buyurmaktadır.[25] 6. GIYBET Bir kimsenin aleyhindeki incitici, k&uuml;&ccedil;&uuml;lt&uuml;c&uuml; s&ouml;z ve davranışları ifade eden gıybet terimi, s&ouml;zl&uuml;kte &ldquo;uzaklaşmak, g&ouml;zden kaybolmak, gizli kalmak&rdquo; gibi



anamlara gelir. Hucurat suresinde gıybetin 'ş bir din kardeşinin etini yemeye' benzetilmesiyle de bu davranışın iğrençliği vurgulanmak istenmiştir.[26] Bu benzetmeden, 'etinin yenilmesi gibi gıybet etmenin de haram olduğu' belirtilmiştir. 'Mal toplayan ve onu durmadan sayan, insanları arkadan ekiştiren, kaş göz işaretiyle alay edenin vay haline!' [27] ayeti de gıybet edenlerin akıbetini bildirir. Bir hadis-i şeriflerinde Allah Rasulü (sav) ashabına şöyle sormuştur: 'Gıybet nedir bilir misiniz?' Ashabı: 'Allah ve Rasulü bilir' dediler. Bunun üzerine Peygamberimiz (sav) 'Birinizin, kardeşini hoşlanmadığı şey ile anmasıdır.' buyurdu. Bunun üzerine bir adam: 'Ey Allahın Rasulü! Anlattıklarım ya o kardeşimde bulunursa?' deyince, 'Anlattıkların o kardeşinde bulunursa, onun gıybetini yapmış olursun. Anlattıkların onda yoksa o zaman ona iftira etmiş olursun!'

[28] buyurmuştur. 7. YALAN Yalan kelimesinin Arapça karşılığı olan kezib (kızb) eski sızlklarda 'doğruluğun (sıdk) karşıtı, bir konuda gerçeğe aykırı haber veya bilgi vermek, söz vâkıya uygun olmamak' diye tanımlanır.

Kuran'da ise, 'vahyin inkârı, Allah tarafından gönderilen hakikatin reddedilmesi vb.' mânâlarda kullanılır. Cenabı Hak 'Yalanı, ancak Allahın ayetlerine inanmayanlar uydurur. İşte onlar yalancıların ta kendileridir'[29] buyurarak, Allaha inanmayanların davranışları arasında 'yalan'ın da yer aldığının altını çizer. Peygamberimiz (sav) de: 'Doğru olun, doğruluk iyiliğe, iyilik ise, Cennete götürür. Yalandan sakının, yalan fâcî, fâcî ise Cehenneme götürür.' [30] buyurarak, yalanın kâimî mîsenmeyecek kadar bîyâk olduğunu hatırlatmaktadır. 7. RİYA Riya, iş, söz ve davranışlarda gösterişe yer verme; bir iyiliği veya bir ameli Allah'ın rızasını kazanmak niyetiyle değil, insanların beğenisi için yapmaktır. Riya, Kur'an'da kâfir ve mînâfıkların vasfı olarak anlatılmaktadır: 'Ey iman edenler! Allaha ve ahiret için ne yaparsanız, Allahın bildiğini bilir. Sizden önceki kâfirlere karşı, Allahın rızasını kazanmak için yaptığınız işleri, Allahın bildiğini bilir. Allahın bildiğini gizli şirk ve şehvetten kaygı duyuyorum' demiş, 'Sizden sonra da her işi, Allahın rızasını kazanmak için yapacaksınız' diye cevap vermiştir.

Hazırlayan: Zinnure TUNCER Adapazarı Camili Yunus Emre K.K.Öğreticisi

[1] İslam Ansiklopedisi, c. 22, s.289-290. [2] Hadid, 57 / 7. [3] Bakara, 2/3. [4] İslam Ansiklopedisi, c.1, s.341-343. [5] Nahl, 16 / 90. [6] Buhârî, Hudud, 12. [7] Hucurat, 49 / 10. [8] Buhârî, İman, 7. [9] İslam Ansiklopedisi, c.22, s.506-507. [10]

Nur, 24 / 30-31. [11] İbn Mace, Z&uuml;hd, 5. [12] Bakara, 2 / 155. [13] İslam Ansiklopedisi, c.35, s.337-339. [14] Nahl, 16 / 91. [15] M&uuml;slim, İman 107 [16] Hud, 11 / 112. [17] Buhari &lsquo; Edeb&rsquo; 69; M&uuml;slim, Birr, 103-105. [18] Enfal, 8/27. [19] Al-i İmran, 3 / 180. [20] M&uuml;slim, Birr, 56. [21] Nur, 24 / 12 &ndash; 19. [22] Nisa, 4 / 93. [23] İsra, 17 / 32. [24] www.ekmekisrafetme.com&rsquo;dan alıntıdır. [25] Araf, 7 / 31. [26] Hucurat, 49/12. [27] H&uuml;meze, 104 / 1. [28] M&uuml;slim, Birr, 70. [29] Nahl, 16 / 105. [30] Buhar&icirc;, Edeb, 69. [31] Bakara, 2 / 264. [32] Ahmed b. Hanbel, M&uuml;sned,&nbsp; 4 / 124.

[İslam ve Hayat, Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)